

Więści Muszyńskie

Muszyńské Správy

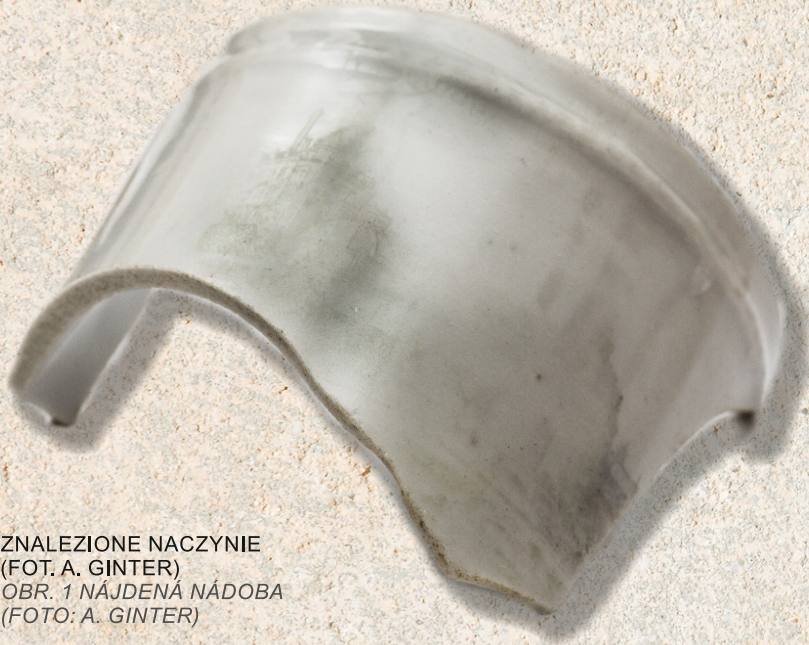
WYD. 3 / ED. 3

SIERPIEŃ / AUGUST 2018

egzemplarz bezpłatny / nepredajné

OBRAZY Z PRZESZŁOŚCI

OBRÁZKY Z MINULOSTI

ZNALEZIONE NACZYNIÉ
(FOT. A. GINTER)
OBR. 1 NÁJDENÁ NÁDOBA
(FOTO: A. GINTER)

Archeolodzy podczas badań bardzo często znajdują fragmenty naczyń ceramicznych pochodzących z różnych epok. Podczas tegorocznych badań na wale przy ul. Zefirka natrafiliśmy na fragment naczynia, który mimo, że nie pochodzi z bardzo odległych czasów, wzbudził nasze ogromne zainteresowanie. Jest to spory fragment górnej części porcelanowego naczynia (tzw. wylew) - kubka lub filiżanki, ozdobionego ledwie już widoczną grafiką.

Na zewnętrznej partii naczynia widać zarys budynku z kopulastymi dachami w otoczeniu parkowej zieleni, oraz napis: KARLSBAD STADTPARK, co oznacza park miejski w Karlsbadzie. Nie chodzi tutaj jednak o miejscowość w Badeni-Wirtembergii, lecz o niemiecką nazwę miasta Karlovy Vary. Tereny te w czasie wykonania grafiki wchodziły w skład monarchii austro-węgierskiej i stąd ich niemiecka nazwa. W efekcie przeprowadzonej kwerendy historycznej udało się znaleźć reprodukcję pocztówki, na której widnieje obiekt identyczny z tym, który znajduje się na znalezionym przez nas naczyniu. Zdjęcie zostało wykonane na początku XX wieku i przedstawia Blaneński Pawilon – zaprojektowany przez wiedeńskich architektów Ferdinanda Fellnera i Hermanna Helmera budynek z restauracją i salą koncertową, wybudowany w 1881 roku w parku miejskim. Obecnie park nosi nazwę Dvořákovy Sady, a z pawilonu, rozebranego w latach 60-tych, pozostała jedynie kolumnada – Sadová Kolonáda. Ilustracja z pocztówki prawdopodobnie była pierwowzorem, skopiowanym techniką kalkomanii na naczynie, które było sprzedawane jako pamiątka z miejscowości uzdrowiskowej. Skąd wzięło się w Muszyńce? Być może mieszkaniec miasta przywiózł je z wakacji. A może jakiś kuracjusz podróżował w celach zdrowotnych do różnych domów zdrojowych i Muszyńca była jednym z jego przystanków, na którym nieszczęśliwie stłukł pamiątkę z Karlovy Vary?

Katarzyna Barucha, Artur Ginter

REKONSTRUKCJA POCZTÓWKI Z KARLOVÝCH VAROV
OBR. 2 REKONŠTRUKCIA POHLADNICE Z KARLOVÝCH VAROV

Archeológovia počas výskumov veľmi často nachádzajú fragmenty keramických nádob pochádzajúcich z rôznych historických období. Počas tohtoročných výskumov sme na násype pri ul. Zefirka narazili na fragment nádoby, ktorý napriek tomu, nepochádza z veľmi vzdialených čias, vzbudil náš veľký záujem. Ide o fragment hornej časti porcelánovej nádoby (hrnčeka alebo šálky) ozdobenej už sotva viditeľnou grafikou:

Na vonkajšej strane nádoby vidno obrys budovy s kopulovitými strechami v parkovej zeleni, a nápis: KARLSBAD STADTPARK, čo znamená mestský park v Karlsbade. Nejde však o miesto v Bádensku-Württembersku, ale o nemecký názov mesta Karlovy Vary. Táto oblasť v čase výroby nádoby bola súčasťou rakúsko-uhorskej monarchie, a preto ich má nemecký názov. V dôsledku vykonaného historického pátrania sa pôdarilo nájsť reprodukcii pohľadnice, na ktorej je zobrazený identický objekt ako ten, ktorý sa nachádza na nami nájdennej nádobe. Obrázok bol urobený na začiatku 20. storočia a predstavuje Blaneński pavilón, ktorý bol navrhnutý viedenskými architektmi Ferdinandom Fellnerom a Hermannom Helmerom, budovu s reštauráciou a koncertnou sálou postavenú v roku 1881 v mestskom parku. V súčasnosti je park nazvaný Dvořákovy sady a z pavilónu, rozobratého v 60. rokoch, zostala iba tzv. Sadová kolonáda.

Ilustrácia z pohľadnice pravdepodobne bola predlohou, skopírovanou technikou kalkomanie na hrnček, ktorý bol predávaný ako suvení z kúpeľného mesta. Ako sa hrnček objavil v Muszyńce? Možno si ho priviezol miestny občan priniesol z dovolenky. A možno nejaký kúpeľný hosť cestoval kvôli zdraviu po rôznych kúpeľných domoch a Muszyńca bola jednou z jeho zastávok, na ktorej suvení z Karlovy Vary nieszťastne rozbil?

Katarzyna Barucha, Artur Ginter

NA POGRANICZU POLSKO-SŁOWACKIM

NA HRANICI SLOVENSKA

Nasza etnoarcheologiczna wędrówka badawcza po niezwykle bogatym kulturowo i historycznie terenie jakim jest gmina Muszyna, już się zakończyła. Przyszedł czas na pierwsze refleksje i spostrzeżenia. W kolejnych numerach „Wieści Muszyńskich” chcielibyśmy opowiedzieć o wybranych wątkach, które składają się na lokalne dziedzictwo kulturowe polsko-słowackiego pogranicza. Będą to jedynie urywki, momenty, wyimki z badań, które mamy nadzieję, choć trochę oddadzą wielowymiarowy charakter Muszyny i okolic.

Jednym z niezwykle ważnych komponentów tworzących lokalny krajobraz kulturowy gminy Muszyna i nieodległych miejscowości słowackich jest ich przygraniczność. Mieszkanie na terytorium znajdującym się między dwoma obszarami państwowymi ma wymiar

STRAŻNICA GRANICZNA W LELUCHOWIE, LATA 50. XX WIEKU
(FOT. ZE ZBIORÓW H. LULIŃSKIEJ)
ÚLOMKY KERAMIKY: VYPALOVANEJ V OXIDAČNEJ ATMOSFÉRE
– VĽAVO, KAMIONKI – VPRAVO (FOT. M. MAJOREK)

nie tylko przestrzenny, ale i kulturowo-symboliczny. W sytuacji pogranicza, jednostki i grupy społeczne żyją na styku dwóch lub więcej kultur, które stale wchodzą ze sobą w dialog, o pograniczu można więc mówić jako o przestrzeni międzykulturowego kontaktu. Temat granicy pojawiał się w opowieściach mieszkańców niezwykle często, ujawniając jej wielowymiarowy charakter: spotkania na granicy, przygraniczny handel, otwarte granice przed drugą wojną światową i jej zamknięcie po wojnie, bronowanie granicy, przekraczanie granicy, kapryśność rzeki. To przykładowe, zupełnie niewyczerpujące wyliczenie pokazuje, że granica jest płynna, bywa zmienna w czasie i przestrzeni, stale konstruowana i negocjowana w zależności od kontekstu społecznego, historycznego i kulturowego. Mimo to nie stanowi bariery, bardziej łączy niż dzieli, co podkreślali mieszkańcy po stronie polskiej i słowackiej. „My chodzimy do Polski a Polacy przychodzą tu (...). Jedzenie jest, pije się i śpiewa do rana. My tu wszyscy się znamy. Kiedyś chodziło się na zakupy, na targ do Muszyny. Na jagody się chodziło, po mleko, po sery, po wszystko” – usłyszeliśmy od Pana Michała z Lipnika Małego. Warto wspomnieć o społeczno-kulturalnych, transgranicznych inicjatywach społecznych, jak „Spotkania na kładce Żegiestów-Sulin”, które integrują lokalne wspólnoty z dwóch stron Popradu. Wspólne świętowanie pomaga podtrzymywać dobre stosunki polsko-słowackie. Oprócz działań podejmowanych na poziomie gminnym, kontakty międzykulturowe i międzyludzkie zawiązują się niejako oddolnie, nieformalnie, poprzez prywatne inicjatywy i spotkania. Pani Helena z Leluchowa opowiadała o współczesnym, codziennym życiu w warunkach pogranicza: „Chodzimy jeden do drugiego bardzo często. Jeżeli są imieniny, to jesteśmy zapraszani i tak samo oni do nas przychodzą. Jesteśmy jak rodzina. Słowacy są gościnni i tacy szczerzy. Pięknie śpiewają. Takie głosy mają, że jak zaczną śpiewać te swoje piosenki, to za samo to warto ich zaprosić.” Mieszkańcy starszej generacji przechowują w swej pamięci obraz granicy

Naše etnoarcheologické bádateľské putovanie po nezvyčajne kultúrno a historicky bohatom území, akým je Muszyna, sa už skončilo. Prišiel čas na prvé úvahy a postrehy. V ďalších číslach „Muszynských správ“ by sme chceli porozprávať o vybratých udalostiach, ktoré tvoria lokálne kultúrne dedičstvo polsko-slovenského pohraničia. Budú to iba úryvky, momenty, výňatky z výskumu, ktoré, a to dúfame, aspoň trochu poskytnú multidimenzionálny charakter Muszyny a okolia. Jedným z nezvyčajne dôležitých komponentov tvoriacich lokálnu kultúrnu panorámu Muszyny a neďalekých slovenských miest a obcí je ich prihraničná poloha. Bývanie na území nachádzajúcom sa medzi dvoma štátmi má rozmer nielen priestorový, ale ak kultúrno-symbolický. V pohraničí žijú jedinci a sociálne skupiny v kontakte

INAUGURACJA MAŁEGO RUCHU GRANICZNEGO W LELUCHOWIE W 1997 R.
(FOT. ZE ZBIORÓW B. MIKUSZ)
OTVORENIE MALÉHO POHRANIČNÉHO STYKU V LELUCHOVE V ROKU 1997,
ZO ZBIEROK B. MIKUSZ

dvoch alebo viacerých kultúr, medzi ktorými prebieha neustály dialóg, preto o pohraničíu možno hovoriť ako o priestore medzikultúrneho kontaktu.

Téma hranice sa objavovalo v rozprávani miestnych obyvateľov nečyčajne často, a tak zvyražnovala jej mnohorozmerný charakter: stretnutia na hranici, prihraničný obchod, otvorené hranice pred druhou svetovou vojnou a jej uzatvorenie po vojne, zarovnanie hranice, prekročovanie hranice, vrtochy rieky. Tieto príklady, tento nie celkom vyčerpávajúci zoznam potvrdzuje, že hranica je nestála, mení sa v čase a priestore, neustále je vytváraná a diskutovaná v závislosti od sociálneho, historického a kultúrneho kontextu. Napriek tomu neznamená prekážku, viac spája než rozdeľuje, čo zdôrazňovali obyvatelia na polskej aj slovenskej strane. „My chodíme do Poľska a Poliaci prichádzajú sem (...). Pripraví sa jedlo, pije sa a spieva do rána. Všetci sa tu poznáme. Kedysi sa chodilo na nákupy na trh do Muszyny. Na čučoriedky sa chodilo, po mlieko, po sery, po všetko“. – počuli sme od pána Michala z Malého Lipníka. Treba spomenúť na spoločensko-kultúrne, cezhraničné spoločenské iniciatívy, ako sú „Stretnutia na lávke Žegiestów-Sulin“, ktoré integrujú lokálne komunity z dvoch strán Popradu. Spoločné oslavy pomáhajú udržiavať dobré polsko-slovenské vzťahy. Okrem aktivít usporadúvaných na úrovni obcí sa medzikultúrne a medziludzské kontakty vytvárajú od zdola nahor, neformálne, prostredníctvom súkromných iniciatív a stretnutí. Pani Helena z Leluchowa rozprávala o súčasnom každodennom živote v podmienkach pohraničia: „Chodíme jeden k druhému veľmi často. Keď sú meniny, sme pozývaní a takisto oni prichádzajú k nám. Sme ako rodina. Slovinci sú pohostinní a úprimní. Pekne spievajú. Majú také hlasy, že keď začnú spievať tie svoje pesničky, tak len preto sa oplatí ich pozývať.“ Obyvatelia staršej generácie.

ANDRZEJÓWKA, WIDOK OD STRONY SŁOWACJI (FOT. S. LATOCHA)

ANDRZEJÓWKA, POHLAD OD STRANY SLOVENSKA; FOTOGRAFIA S. LATOCHA

czasów wojennych i powojennych. Granicy, która sztucznie dzieliła, szczerze pilnowała. Opowieści o tych – jak to często podkreślali nasi rozmówcy – ciężkich czasach, raz pokazują prawdziwe ludzkie dramaty (historia chłopaka – Polaka, którego dziewczyna była Słowaczka i który został zastrzelony, kiedy przekraczał granicę, by odwiedzić ukochaną), innym razem mają w sobie wątek humorystyczny (anegdota o prosiaku, który miał trafić na weselne stoły i przeszedł przez granicę. Szczęśliwie udało się go sprowadzić na stronę polską). Łączy je natomiast jedno, bez względu na czasy i okoliczności, na poziomie czysto ludzkim, biograficznym, relacje polsko-słowackie układają się dobrze. Najlepszą tego egzemplifikacją są słowa pani Ewy z Leluchowa: „Były czasy, kiedy oni nas wspomagali, ale były też czasy, kiedy my ich wspomagaliśmy. Polacy i Słowacy to są zbliżone narody, tacy bratankowie.”

Przy okazji rozmów o granicy trafiliśmy na ciekawy wątek dotyczący strażnicy granicznej w Leluchowie, wzniesionej w latach 1940-1941 na potrzeby niemieckiego wojska. Po wojnie budynek ten był wykorzystywany przez Wojska Ochrony Pogranicza, a w latach siedemdziesiątych XX wieku został przejęty przez Zespół Obiektów Turystycznych PTTK w Krakowie i zaadaptowany na schronisko. W czasach swojej świetności schronisko posiadało pięćdziesiąt miejsc noclegowych, świetlice oraz bufet. W pamięci starszych mieszkańców Leluchowa budynek ten zapisał się jako miejsce, w którym elektryczność pojawiła się na długo przed tym, zanim zelektryfikowana została sama wieś. Trochę młodszą generacją wspomina strażnicę jako piękny drewniano-murowany obiekt architektoniczny a pokolenie, którego dzieciństwo przypada na lata czterdzieste XX wieku, pamięta jedynie jej ruiny – idealny obszar do dziecięcych eksploracji. Ekipa archeologów dokonała inwentaryzacji tego miejsca, szukając w lokalnym krajobrazie Leluchowa materialnych śladów obecności strażnicy.

Współcześnie miejsce, w którym znajdowała się strażnica przy przejściu granicznym w Leluchowie, wygląda zupełnie inaczej niż przed kilkudziesięciami laty. Powstał m.in. Most Wysehradzki, którego budowa częściowo zmieniła miejscową topografię terenu. Pod nim przepływa niewielki strumień Smereczek, znaczący przebieg granicy. Dlatego też dokonana prospekcja powierzchniowa nie wykazała obecności naziemnych relikwów obiektu dawnej strażnicy. Rozpoznanie terenowe utrudniała także gęsta, trawiasto-krzewiasta pokrywa roślinna znajdująca się w otoczeniu. Widoczny jest jeszcze prawdopodobnie częściowo zachowany bruk dawnej drogi. Granica utraciła swój dawny charakter również na skutek współczesnych przemian geopolitycznych. Uruchomienie małego ruchu granicznego w 1997 roku, a następnie wejście Polski do Unii Europejskiej w 2004 roku i uruchomienie strefy Schengen w trzy lata później skutkowało zmianami obserwowanymi w krajobrazie kulturowym pogranicza.

POLSKO-SŁOWACKIE „SPOTKANIE NA KŁADCE ŻEGIESTÓW-SULIN” W 2018 R. (FOT. S. LATOCHA)
POLSKO-SLOVENSKE „STRETNUTIE NA LÁVKE ŽEGIESTÓV-SULÍN” V ROKU 2018; FOTOGRAFIA S. LATOCHA

uchowávajú v svojej pamäti obraz hranice z vojnových a povojnových čias. Hranice, ktorá umelo rozdelila a nepriepustne stráži. Rozprávania o tých – ako často zdôrazňovali naši rozprávači – ťažkých časoch, raz ukazujú skutočné ľudské drámy (história chlapca – Poliaka, ktorého dievčaťom bola Slovenka a ktorý bol zastrelený, kedy prekračoval hranicu, aby navštívil svoju milú), inokedy majú humorný nádych (príbeh prasiatka, ktoré malo skončiť na svadobných stoloch ale ušlo cez hranicu). Šťastne sa ho podarilo dostať na poľskú stranu). Spája ich jedno, bez ohľadu na časy a okolnosti, v čisto ľudskej a biografickej rovine sa polsko-slovenským vzťahom darí dobre. Najlepším príkladom toho sú slová pani Ewy z Leluchowa: „Boli časy, kedy nás podporovali, avšak boli časy, kedy sme my podporovali ich. Poliaci a Slováci sú blízke národy, takí bratanci.“

Pri príležitosti rozhovorov o hranici sme narazili na zaujímavú udalosť týkajúcu sa hraničnej strážnice v Leluchove, postavenej v rokoch 1940 až 1941 pre potrebu nemeckého vojska. Po vojne bola využívaná pohraničníkmi a v sedemdesiatych rokoch 20. storočia bola včlenená medzi turistické objekty PTTK (Poľského turistického vlastivedného združenia) v Krakove a zadaptovaná na ubytovňu. V časoch svojej najväčšej slávy ubytovňa mohla naraz ubytovať až päťdesiat osôb, mala klubovňu a bufet. Do pamäti starších obyvateľov Leluchowa sa táto budova zapísala ako miesto, v ktorom sa elektrina objavila dlho pred tým, než bola elektrifikovaná samotná dedina. Trochu mladšia generácia spomína strážnicu ako na pekný architektonický objekt z dreva a tehál, a pokolenie, ktoré svoje detstvo prežilo v deväťdesiatych rokoch 20. storočia, pamätá už iba jej ruiny – ideálny priestor na detskú zábavu. Skupina archeológov vykonala inventarizáciu tohto miesta pri hľadaní materiálnych stôp prítomnosti strážnice v okolí Leluchowa.

Súčasnú miestnosť, na ktorom sa strážnica nachádzala pri hraničnom prechode v Leluchove, vyzerá celkom inak než pred niekoľkými desiatkami rokov. Bol, okrem iného, postavený Vysehradský most, ktorého stavba čiastočne zmenila miestnu topografiu terenu. Pod ním tečie veľká riečka Smereczek, označujúca trasu hranice. Preto ani prieskum povrchu nepreukázal prítomnosť pozemných zvyškov objektu bývalej strážnice. Prieskum terenu sťažoval aj hustý trávnatý a kríkový porast v okolí. Viditeľný je ešte pravdepodobne čiastočne zachovaná dlažba bývalej cesty. Hranica stratila svoj bývalý charakter aj v dôsledku súčasných geopolitických zmien. Otvorenie malého pohraničného styku v roku 1997 a následne vstup Poľska do Európskej únie v roku 2004 a začlenenie do schengenského priestoru o tri roky neskôr priniesli viditeľné zmeny do kultúrnej krajiny pohraničia.

DOKUMENTACJA MUSZYŃSKICH STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH

DOKUMENTÁCIA MUSZYŇSKÝCH ARCHEOLOGICKÝCH NÁLEŽÍSK

Prowadząc badania archeologiczne oprócz doboru technik eksploracji należy przygotować komplet dokumentacji, która pozwoli na jak najbardziej obiektywne rekonstruowanie historii badanego obiektu nie tylko przez archeologa prowadzącego, ale wszystkich pozostałych badaczy, którzy zarówno w trakcie, jak i już po zakończeniu części terenowej będą uczestniczyli w projekcie.

Podstawowymi elementami dokumentacji archeologicznej podczas badań terenowych są przede wszystkim: dziennik badań, karty obiektów, warstw, murów, grobów, konstrukcji drewnianych, inwentarze zabytków wydzielonych, masowych, próbek, filmy, fotografie i rysunki, mapy, pomiary geodezyjne dokumentacja zabiegów konserwatorskich itp. Sporządzenie wszystkich niezbędnych dokumentów jest nie tylko trudne merytorycznie ale i niezwykle czasochłonne. Poprawne ich wykonanie wymaga od badacza doskonałej znajomości metodyki badań archeologicznych, oraz wiedzy z zakresu wielu różnych nauk m.in. geodezji, geomorfologii, antropologii, fotografii, konserwacji zabytków, metod laboratoryjnych, geofizycznych itp. W praktyce nie jest więc możliwe aby jedna osoba posiadała taki zakres wiedzy, czego efektem jest budowanie zespołów o charakterze interdyscyplinarnym. Taki też zespół powołany został w celu przebadania w obecnym roku muszyńskiego grodziska i wału otaczającego miasto od południa.

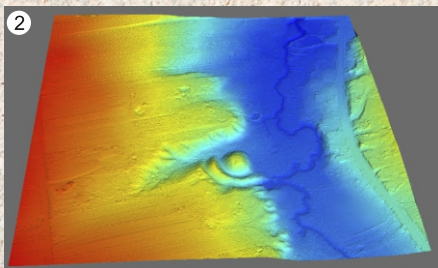
Pierwszym z dokumentów, bez których nie mogą się odbyć żadne badania archeologiczne jest dziennik badań, który przyjmuje najczęściej formę prowadzonego codziennie notatnika, zawierającego opis każdego dnia pracy na wykopie (pogodę, eksplorowane warstwy, szczegóły podejmowanych decyzji, rodzaje wykonanej dokumentacji, pozyskane w trakcie dnia zabytki itp.)

Kolejnym najważniejszym chyba rodzajem dokumentacji są zdjęcia. W trakcie badań fotografujemy dosłownie wszystko: zarówno ściany jak i podłogi wykopów, położenie stanowiska w krajobrazie i typowe formy krajobrazowe najbliższej okolicy, odkrywane zabytki, konstrukcje, groby, miejsca pobrania próbek itp. aż wreszcie siebie samych przy pracy promocyjnych, edukacyjnych i pamiątkowych. Zdjęcia zwykle zawierają skalę pomiarową, wskaźnik kierunku północy, tablicę zawierającą podstawowe informacje o fotografowanym obiekcie.

Dokumentacja rysunkowa (zastępowana powoli fotogrametrią), polega na wykonywaniu rysunków na papierze milimetrycznym. Ten element dokumentacji sprowadza się przede wszystkim przy rejestracji warstw w wykopach, pochówków, obiektów nieruchomych (np. murów).

Stanowiska archeologiczne cechuje różnorodność. W zależności od ich rodzaju, w trakcie prac stosuje się uzupełniające formy dokumentowania, w tym intensywnie rozwijające się techniki cyfrowe np. skanowanie laserowe pozwalające odwzorować wiernie rzeczywistość z dokładnością kilku milimetrów.

- 1) Dokumentacja rysunkowa wykopu.
Obrazowa dokumentacja wykopu.
- 2) Rzut izometryczny grodziska na podstawie danych z lotniczego skanowania laserowego
Izometryczne zobrazenie hradiska na základe údajov z leteckého laserového skenovania
- 3) Przykładowy inwentarz zabytków wydzielonych
Vzorový inventár vyčlenených pamiatok

NR INW.	WYKOP	WARSTWA	DATA	ZABYTEK	SUROWIEC	Lokalizacja [m]				ŚREDNICA [cm]	LICZBA	STAN ZACHOWANI A	UWAGI
						od N	od S	od E	od W				
20/wMG/2018	2	2	07.07.2018	duśka guzika	nierozpoznany	2,05	-	0,60	-	1,80	1	slaby	z dwoma otworami
21/wMG/2018	1	3	07.07.2018	blaszka	stop miedzi	-	-	-	-	-	1	bardzo dobry	dlugość: 7,4 cm; szerokość: 1,7 cm
22/wMG/2018	1	1/2	09.07.2018	fragment noza	zelazo	-	-	-	-	-	1	dobry	zachowany na dlugości ok. 2,5 cm, szerokość maksymalna: 1,1 cm
23/wMG/2018	2	3	09.07.2018	fragment okucia	zelazo	4,20	-	-	0,35	-	1	dobry/slaby	dlugość ok. 9,0 cm; szerokość ok. 5,6 cm; widoczne otwory po nitach, jeden zachowany nit

Artur Ginter
Laboratorium Datowania Termoluminescencyjnego i Spektrometrii, Uniwersytet Łódzki
Magdalena Majorek
Pracownia Dokumentacji i Konserwacji, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

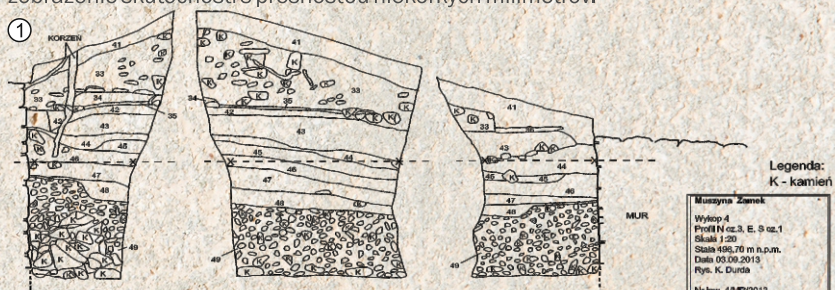
Pri archeologicznych výskumoch je treba okrem výberu výskumných techník pripraviť kompletnú dokumentáciu, ktorá umožní čo najobjektívnejšiu rekonštrukciu skúmaného objektu nielen archeológom, ale aj všetkými ostatnými výskumníkmi, ktorí sa v priebehu a po skončení terénnej časti prieskumu projektu zúčastnia.

Základnými prvkami archeologickej dokumentácie počas terénnych prieskumov sú predovšetkým denník výskumných prác, karty objektov, vrstiev, múrov, hrobov, drevených konštrukcií, inventáre vyčlenených pamiatok, inventáre masových pamiatok, inventáre vzoriek, filmy, fotografie a obrázky, mapy, geodetické merania, dokumentácia konzervátorských úkonov a pod. Vyhotovenie všetkých nevyhnutných dokumentov je náročné nielen obsahovo, ale aj časovo. Ich správne vyhotovenie od výskumníkov vyžaduje vynikajúce znalosti metodiky archeologických výskumov a znalosti z rôznych vied, okrem iného geodézie, geomorfológie, antropológie, fotografie, konzervácie pamiatok, laboratórnych a geofyzikálnych metód, a pod. V praxi však nie je možné, aby jedna osoba mala také rozsah vedomostí. Výsledkom toho je vytváranie tímov interdisciplinárnej povahy. Taký tím bol tohto roku tiež zriadený na účely prieskumu muszyňského hradu a valu chrániaceho mesto z južnej strany. Prvým z dokumentov, bez ktorých sa neobídu žiadne archeologické výskumy, je denník výskumných prác, ktorý má najčastejšie formu denne dopĺňaného zápisníka, obsahujúceho opis každého pracovného dňa na výkope (počasie, skúmané vrstvy, podrobnosti prijímaných rozhodnutí, druhy vykonanej dokumentácie, pamiatky získané v priebehu dňa a pod.)

Ďalším najdôležitejším typom dokumentácie sú fotografie. V priebehu výskumov fotografujeme doslovne všetko: steny a podlahy výkopov, umiestnenie náležísk v krajine a typické krajinné formy najbližšieho okolia, objavované pamiatky, konštrukcie, hroby, miesta odberu vzoriek a pod., až nakoniec seba samých pri propagačných, vzdelávacích a pamätných prácach. Fotografie zvyčajne obsahujú meradlo, ukazovateľ severu a tabuľku obsahujúcu základné informácie o fotografovanom objekte.

Obrazová dokumentácia (pomaly nahrádzaná fotogrametriou) spočíva vo vyhotovení obrázkov na milimetrovou papieri. Tento prvok dokumentácie sa využíva predovšetkým pri registrácii vrstiev vo výkopoch, hrobov, nehnuteľností a objektov (napr. múrov).

Archeologické náležíská sa vyznačujú rozmanitosťou. V závislosti od ich druhu sa v priebehu prác používajú doplnkové dokumentačné formy, vrátane intenzívne sa rozvíjajúcej digitálnej techniky, napr. laserové skenovanie umožňujúce verné zobrazenie skutočnosti s presnosťou niekoľkých milimetrov.

Artur Ginter
Laboratorium termoluminescencného datovania a spektrometrie, Łódzská univerzita
Magdalena Majorek
Pracovisko dokumentácie a konzervácie, Univerzita Mikołaja Kopernika v Toruniu

MUSZYNA – PLAVEČ: ODKRYWAMY ZAPOMNIANĄ HISTORIĘ I KULTURĘ POLSKO-SŁOWACKIEGO POGRANICZA

MUSZYNA – PLAVEČ: OBJAVUJEME ZABUDNUTÚ HISTÓRIU A KULTÚRU POL'SKO-SLOVENSKÉHO POHRANIČIA

Wyłączoną odpowiedzialność za zawartości niniejszej publikacji ponoszą jej autorzy i nie może być ona utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Unii Europejskiej oraz Euroregionem „Tatry”.
Výhradnú zodpovednosť za obsah tejto publikácie nesú jej autori a nedá sa stotožniť s oficiálnym stanoviskom Európskej únie a Euroregiónu „Tatry”.

Interreg
Polska-Słowacja

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego